

Közművelődés és értékrend. Művelődésméleti nyári egyetem, az MTA újszegedi Biológiai Központjában.

Táblakép-festészeti biennálé a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában és az Ifjúsági Házban.

A Kass-galéria kiállítása a Vár utca 7. szám alatt.

Szathmáry Gyöngyi szobrászművész kiállítása a Móra

ra Ferenc Múzeum Kupola-galériájában, szeptember 19-ig. Nyitva: 10-től 18 óráig.

Tápai Antal szobrász, Varga Mátyás díszlettervező munkáiból kiállítás a SZOTE Dóm téri oktatási épületében, augusztus 4-ig.

Könyvkiállítás az MTE SZ megyei székházában, az elmúlt év díjnyertes szegedi nyomdatermekéből. Nyitva: 9-től 16 óráig.

Keserű Ilona festőművész gyűjteményes kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig. Nyitva: 10-től 18 óráig.

Makovecz Imre építőművész kiállítása az újszegedi November 7. Művelődési Házban, augusztus 8-ig. Nyitva: hétköznap 10-től 18 óráig, vasárnap 10-től 14 óráig.

Váradi Gábor grafikai

kiállítása a Sajtóház klubjában, augusztus 20-ig. Nyitva: szombat és vasárnap kivételével 10-től 18 óráig.

A munka poézise. Képzőművészeti kiállítás Csongrád megye fejlődésének elmúlt 40 esztendejéről a Fekete Házban. Nyitva: 10-től 18 óráig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai (Móra emlékszoja, Hunok, avarok, magyarok, Csongrád megye gyógyszerészetének múltjából, Ember és környezete, Csongrád megyei paraszttörténet és népviseletek, Kőolaj és földgáz, Lucs-képgyűjtemény, Buday György metszetei).

A szegedi várban Szeged múltja, jelene és jövője — várostörténeti kiállítás.

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye (Tápi, Vértó út 4.), nyitva 3-tól 6-ig.

A három udvarhölgy

Vámosy Éva

Szonda Éva

Erdélyi Erzsébet

Aki csak valamennyire is ismeri Mozart Varázsfuvola-jának cselekményét, jól tudja: az Éj királynőjének udvarhölgyei dramaturgiai rendkívül fontos funkciót töltenek be. Akár úgy is lehetne fogalmazni: ők hárman azok, akik irányt, különféle „lökéseket” adnak a meseszöveg bizonyos fordulatainak. Ez a hölgy-trió az idej szabadatérin pedig több szempontból is különleges.

Vámosy Éva azzal kezdte: húsz éve egyik nagy operaszerelme Mozart remekműve, első meghatározó élményei közül való. Pályája elején itt Szegeden „ügy beleszeretett, hogy minden próbát végigült”.

— Szinte betéve tudom ma is majdnem mindegyik szót. Néha még zavar is, mert akkor is fölkapom a fejem, ha nem én következem — mondja. — Az eddigi Varázsfuvola-szerepeimhez képest ez már komolyabb feladat, csodaszép énekelni valókat találni benne. Régóta tanárom Sinkó György, rengeteget köszönhetek neki, szinte mindent tőle tanultam, s íme, most eljött az a pillanat is, amikor végre egy színpadon énekelhetek vele... Bár az ember most nem lehet szuverén, hiszen hárman vagyunk, de így is nagyszerű élmény. Társaimmal, Szonda Évával és Erdélyi Erzsébettel, teljesen elégedett vagyok, igen jól alkalmazkodnak — különben, noha mindketten énekkari szólistákból „léptek elő” mostanra magánénekesekké, énekesnők, megfelelő végzettséggel. Ami engem illet, az első dűmát alakítom, aki ebben a hármásban is külön „a” kezdeményező. Ő az, aki nem mindig tercel, s a különböző „közös akciókat” irányítja. Viszont dramaturgiailag annyira fontos ez a trió, hogy egyetlen éles „egy-karaktert” alkot, s az ember, azon túl, hogy kollé-

gaival összeforrvan igyekszik megfelelni e nagy feladatnak, kimondottan lubickol is ebben a muzsikában. Nekem az idén nyáron ez a legnagyobb dolog.

— Immáron, évek óta „szegedi törzstagok” számunk a Dóm téri színpadon. Az elmúlt évadra összességében milyen érzésekkel tekinthet vissza?

— Igazán elégedett lehetek. Persze bevalom, amikor Oberfrank Géza Szegedre jött, előbb kissé féltem — ilyen új helyzetben sosem lehet tudni... Am, igen jó partneri viszonyba kerültünk, s ennek is köszönhető, hogy miként már néhány éve, a tavalyi évadban is szinte mindent elnevelhettem, amit íze-remtettem volna. A Nyugat lányában címszerep: nem is számítottam rá, nem is igazán az én hangfajom, de nagy csábítás volt egy ilyen szép Puccini-opera... Oberfrank hitt bennem. Az opera pedig nivódját kapott. Ez volt az évad számomra legnagyobb eseménye. Főszerep A türelmes Szókratészben, tévéfelvételt is készült az eladott menüsszövekről, s két budapesti zeneakadémiai koncerten be kellett ugranom Andor Éva helyett úgy, hogy még egy teljes napom se volt felkészülni — állítólag helytálltam.

— Jövő?

— Talán ennek a sikerült beugrásnak köszönhető, hogy jövőre a Vigadóban, két bérletes koncertre kaptam meghívást. Azután: most fejeztük be első lemezfelvételünket, Salieri Falstaffjában énekel. Egy bécsi gyűjteményből nemrég előkerült operáról van szó, s a lemez, úgy hírlik, szeptemberben már a boltokban lesz. Az új évadban a színházban három egyfelvonásosból egy Rossini- és egy Schubert-darab főszerepével kezdek, s reménykedem szegedi koncertfellépésben is...

Szonda Éva és Erdélyi Er-

zsébet magánénekesi státusz híján az elmúlt színiévadban egy esztendőn át énekkari szólistaként szinte minden szegedi darabban színpadon volt, operettől operáig, szólszerepekkel változtatva a kollektív dalolásokot. A kérdésre, vajon, az egy év alatt végzett teljesítményük eredményezte-e az új szerepkört, s a mostani szabad-téri feladatot, szerényen tiltakoznak. Az „eredeti” képzettségre hivatkoznak csupán.

— Az biztos, hogy az egyéves állandó színpadi jelenlét rengeteget segített — így Szonda Éva. Ő budapesti, s tavaly fejezte be tanulmányait, Sziklai Erikánál.

— A sok fellépés sok feszültséget levezetett, a folyamatos foglalkoztatottság sok rutint adott.

— Szerencsénk is volt — veti közbe Erdélyi Erzsébet. — Mégsem rögtön kerültünk a mélyvízbe, volt átmenet. Különben „hivatásos” művésztanári diplománk van, én ceglédi vagyok, 83-ban végeztem Simándy József tanítványaként. Egy évig nem sikerült elhelyezkednem, utána kerültünk Szegedre.

Szonda Éva a Così fan tutte-ban már énekelte Mozartot, s öt évig a budapesti madrigalkórus tagja volt, tehát meglehetősen megszokott számára, hogy mások alaposan koncentrálnak énekeljen. Erdélyi Erzsébet is az alkalmazkodás mindenhatóságáról beszél. Abban (is) mindketten egyetértenek, hogy — a szerep adta örömmel, s a bizalom kötelezettségein túl — az óriási színpad, az ehhez szükséges rutin hiánya, a szokatlan körülmények bizony nagy küzdelmeket jelentenek számukra. De „majd alakul”, mondják.

Egy már tapasztalt, rutinos énekesnő — és két ambíciós, tehetséges fiatal az Éj királynőjének hölgyei a Varázsfuvolában.

D. L.

Világszínház, meseköntösben

Beszélgetés Carl Heinz Erkrathal

Lendületes mozdulatokkal, szuggesztíven játssza elő a Varázsfuvola jelenetét Carl Heinz Erkrath a dóm színpadán. Amikor a színpadon irodában beszélgetünk, nyugodtnak, szinte zárkózottnak tűnik. Neve egyébként ismerősen cseng a szegedi operabarátoknak: Telemann művét, A türelmes Szókratész állította színpadra az elmúlt évadban.

— Kapcsolata a Varázsfuvolával nem újként. Német színpadon már rendezte, sőt Papageno szerepében fel is lépett.

— Valóban, énekesként kezdtem pályafutásomat. Nagyon fiatalon, harmadik évadomban énekeltem Papagenót egy csodaszép Harz helységi színpadon. Az „ifjonti lelkesedést” csak fokozta a vadromantikus környezet. A feladat súlyát akkorán éreztem, hogy szerepem kívül semmi más nem érdekelt. Egészen más szemmel, globálisan néztem az operát sok évvel később, mikor rendezőként találkoztam vele. Akkor éreztem először, hogy színpadra állítása ropant feladat, hiszen Mozart ebben a három órában egész világot fejez ki. Ez az opera minden egyes közreműködőjétől teljes koncentrációt kíván.

— Ami, gondolom, érvényes a holnapi előadásra is. Miben különbözik a korábbi és a mostani rendezése, koncepciója?

— A közhízi előadásokat tulajdonképpen mindig, melyik épületben tartják, a szabadtérnek azonban speciális követelményei, körülményei vannak. Konkrétan, Szegeden, a mikrofonok nehezítik a dolgomat. Úgy korlátozom, hogy nem tetszésem szerint állíthatom be a kórust és a szólistákat, hanem figyelembe kell vennem, hogy mindig a mikrofon közelében tartózkodjanak, s a párbeszédet előre történjenek.

— Miről van szó?

— Mozart operái a zenei világ csúcsművei. Ezeket a nagy alkotásokat, sokoldalúságuk miatt, többféleképpen lehet értelmezni. Nekem most meggyőződése, hogy ebben az operában Mozart látomása elevenedik meg, az a vágya, hogy az emberek békében, szeretetben élje-

A rendező: Carl Heinz Erkrath (jobb szélen) a Taminót alakító Bándi János beállításán fázadozik asszisztensével

nek. S ez mikor lehetne aktuálisabb, mint napjainkban. Ennek megfelelően úgy képzeltem, hogy a főszereplő Taminó a ma embere, a mi környezetünkben, aki az előadást nézi. Három fiú vezet be a mese világába. Ez a három fiú Mozart ideáit személyesíti meg. A komponista természetesen nem jöhet ki a színpadra, de ebben a három figurában megnyilvánulhat. Két világot állít szembe. Sarastroét és az Éj királynőjét. Sarastro egy papi világ, egy barokk-rokoko állam vezetője, s a régi egyiptomi szokásokat eleveníti fel. Az Éj királynőnek birodalma viszont legálább ezeréves visszalépés, amazonok uralkodnak, a férfiak rabszolgák. E két meghatározó egyéniség között folyik harc a hétágú napkorongért, vagyis a hatalomért. A küzdelemben kulcs szerepet kap egy pap, aki a királynő oldalán áll — Sarastro humanizmusa ellen. Ez a figura vezet be a nőket Sarastro birodalmába, melyet általában ki szoktak hagyni a darabban, ám itt dramaturgiai funkciója van, árulóvá válik. A harmadik világ Taminóé. Tudatlanságát kihasználva állítaná a királynő saját oldalára, hogy mentse meg leányát Sarast-

ro fogságából, ám a nőfejedelmek nem számol azzal, hogy a két fiatal felismeri, Sarastro oldalán a helyük. Szabad elhatározásukból próbáknak vetik alá magukat — egymásért. A megpróbáltatásokat nemcsak kiállják, hanem közben fejlődnek is. Ezt látva Sarastro átadja hatalmát Taminónak: itt azonban, az opera végén, már újabb idősíkba lépünk át, a jövőbe. A jövőbe, amely Mozart látomása az ideális emberi közösségről. A következő idősíkot, vagyis világot, a jelmezek is érzékeltetik.

— Nem ismeretlen Önnek a szegedi társulat, amelyre gyakorlatilag a Varázsfuvola szereposztása épül?

— A Szókratész próbái, előadásai közben igen kedvező tapasztalatokat szereztem. Jó, hogy már akkor kicst „szoktuk egymást”, s így most teljes egészében a művészi megvalósításra koncentrárlhatunk. Nagyon nehéz, majdnem lehetetlen ilyen rövid idő alatt világszínházat beállítani — meseköntösben. Így, sajnos, a finom, individuális munka elvész, s inkább nagyvonalúan, freskószerűen festjük fel a jeleneteket.

Varjú Erika

Piszkos munka

új film

Színes, szinkronizált ausztrál film. Írta: Patrick Edgeworth. Fényképezte: Vincent Monton. Zene: Ron Edgeworth. Rendezte: Russel Hagg. Főbb szereplők: Gerard Kennedy, Guss Mercurio, Christopher Pate, Rod Mullanar.

A kezdet kezdetén, minden különösebb bevezetés helyett, egy felirat olvasható, miszerint Ausztráliát soha nem rázták meg komolyabb társadalmi válságok. Továbbá, hogy — talán éppen ezért („this is why...”) ennyi, majd jó a film. Másfél óra múlva pedig lehet kezdeni a találgatást: pontosan mi is volt, lehetett „éppen ezért”, ha már nem valának a világ túlfelének kontinensén komolyabb társadalmi válságok. S szemrehányásokat tehetünk magunknak túlzott Európacentrikusságunkért, mert Ausztráliáról a kengururól, az emun, a kacsacsőrű emlősön, meg esetleg a melbour-

ne-i olimpián kívül alig tudunk valamit. Históriailag pláne nem. Most mindenesetre annyi kiderül: a múlt századi Ausztráliában holmi vallási természetű lázongások történtek, a politikusok ott sem voltak különbek a Deákne titkosszolgálatánál (miért is lettek volna), továbbá, hogy a western ugyan klasszikusan amerikai műfaj, de sajátos ausztrál változatban is él, sőt, alkalmazható. Ami a hogyanot illeti, jobb, ha békességgel napirendre térünk az ügy fölött azzal, hogy a (legtöbbször bárgyú) westernhumor és az eredetiségnek legföljebb csak meglehetősen halovány nyomait mutató meseszöveg igen könnyen feledhető kisnyári piff-puff élményként adományoz. Olyat, ami nyugodtan, mondjuk, két korszor és egy könnyű nyár esti flört közé helyezhető. A lövöldözés többnyire tisztességes módon amerikai mértékű,

a vér és a figurák szokványosságai nemkülönben. Ráadásul még egy kereskedő is panaszkodik, hogy az amerikai áruk (nőfene, már akkor is?) elárasztják a honi piacot. Hogy őszinte legyek, engem a fentiekkel sokkal jobban bosszantott, hogy egyetlen árva szerencsétlen kengurut, koalacit, vagy eukaliptuszfat sem láthatunk. Viszont az oly távoli kontinens múltjáról valamiképp tan megsejteni lehetett. Az is igaz persze, ha Európáról, vagy pláne a mi hazánkról kellene így, és ennyivel beérnünk, hát igen-csak dühbe jönnénk. Am sebbaj: ez csak a mi gondunk. Ausztráliában alighanem azt mondanák a mi történelmünk részleteiről: olyan messze van tőlünk, hogy már nincs is. Ez a film viszont: (itt) van. Hiába, úgy látszik, a távolságok bizonyos irányokból könnyebben leküzdhetők.

Domonkos László